

Kapitel 26

Gerundium

El gerundio

Gerundium er det verbale adverbium, hvilket vil sige at den står adverbielt i sætningen. Derudover indgår den i verbalperifraser. Gerundiums grad af tilknytning til sætningens finitte verbum kaldes kohæsi on, og den kan gå fra meget tæt til meget løs; tættest er den i verbalperifraser.

Gerundium har i de fleste tilfælde samme subjekt som hovedverbet, og den udtrykker samtidighed i forhold til dette. Men ud over at angive at en handling er samtidig med en anden, kan gerundium antage næsten enhver adverbial betydning: årsag, betingelse, måde, tid m.m., og kun sammenhængen kan afgøre om det drejer sig om den ene eller den anden betydning. Når den ikke kan tillægges anden betydning end samtidighed, kan den oversættes v.h.a. *mens*, men man skal være opmærksom på at *mens* ikke bruges så meget på dansk, så hvis det bruges for meget, kan det give teksten et *udansk* præg:

Se bajó y de inmediato lo rodearon apuntando con sus armas (All 323)

Han steg ud, og de omringede ham straks, *mens de sigtede* på ham med deres våben (overs. S Bertram)

En anden mulighed kunne være det lille ord *og*, der selvfølgelig ikke udtrykker den samme grad af samtidighed som *mens*, men forskellen er i denne sammenhæng minimal: *de omringede ham straks og sigtede på ham med deres våben*. I dette tilfælde ville vi dog få to gange *og*, hvilket jo ikke lyder så fikst.

Umiddelbart minder gerundium om den danske *lang tillægsform* (*gående, legende*), men det er vigtigt at slå fast at den ikke som på dansk kan stå attributivt; altså lægge sig til et substantiv. En sætning som *de legende børn var glade* kan derfor ikke oversættes med **los niños jugando estaban alegres*, men må gengives v.h.a. en relativsætning:

los niños que jugaban estaban alegres

de **legende** børn var glade

Dog findes der to undtagelser fra denne regel, nemlig *ardiendo og hirviendo*, der begge kan stå attributivt: *agua hirviendo* (kogende vand), *una casa ardiendo* (et brændende hus). De bøjes dog ikke - som det fremgår af eksemplerne - i hverken genus eller numerus.

26.1 Verbalperifraser og -kæder med særlig betydning

Der findes en del verber der i forbindelse med gerundium giver en særlig betydning og af disse kan *estar, ir* og *seguir* + gerundium betragtes som verbalperifraser (se 24.4.7 for flere detaljer). Ved alle nedenstående verber mister gerundium sin mulighed for at udtrykke de særlige adverbielle betydninger (måde, betingelse mm.).

26.1.1 Acabar / terminar + gerundium betyder at *ende med at gøre* - noget som man måske ikke havde intentioner om. Det samme kan udtrykkes med præpositionen *por* + infinitiv:

<i>En cuanto a Juana Rosa se dedicó a manifestar su antipatía con una contumacia que acabó resultando monótona</i> (Muñ 23)	Hvad angår Juana Rosa gav hun sig af med at udtrykke sin antipati med en stædighed som endte med at virke monoton
<i>y, casi siempre, termino por encerrarme en mí mismo y no abrir la boca</i> (Sáb IV)	og jeg ender næsten altid med at lukke mig inde i mig selv uden at åbne munden

26.1.2 Andar + gerundium kan udtrykke at *gå rundt og gøre et eller andet*, ofte lidt uden mål:

<i>Va a ver que se le quita la maña de andar moviendo los muebles y anunciando desgracias</i> (All 18)	De vil se at hendes mani med at gå og flytte møbler og forudsige ulykker vil gå over
--	--

26.1.3 Continuar / seguir + gerundium betyder at *fortsætte med*:

<i>(la gente) seguía quitándose la boina al cruzarse con él, para saludarle. Y continuaba siendo el marqués</i> (Del 22)	(folk) fortsatte med at tage hatten af når de gik forbi ham, for at hilse. Og han blev ved med at være greven
<i>El mal sigue existiendo</i> (País)	Det onde er der stadig
<i>La familia continuaba comiendo sin comentarios</i> (All 18)	Familien fortsatte med at spise uden kommentarer

26.1.4 Estar + gerundium udtrykker en igangværende handling, men modsat engelsk (*to be eating*) kan en igangværende handling på spansk også udtrykkes med præsens. *Estar* + gerundium understreger det igangværende. Det kan ofte oversættes til *at stå / sidde og...*:

<i>"Estamos analizando con amigos de todo el mundo cuál será el mejor día para declarar nuestro estado</i> (Rep)	Sammen med venner fra hele verden er vi i gang med at analysere hvilken dag der vil være bedst til at udråbe vores stat
<i>Lo estaba esperando</i> (Sáb XXII)	Jeg stod og ventede på Dem
<i>todo lo habían estado escribiendo</i> (Mog 33)	alt (sammen) havde de stået og skrevet ned

26.1.5 Ir + gerundium betegner en fortløbende eller langsomt fremadskridende handling og forbindes ofte med *poco a poco*:

<i>Poco a poco el Moñigo fue creciendo y su hermana Sara apeló a otros procedimientos</i> (Del 17)	Lidt efter lidt blev Moñigo større, og hans søster Sara tyede til andre fremgangsmåder
<i>Había muerto de una misteriosa peste africana que lo fue poniendo arrugado</i> (All 28)	Han var død af en mystisk afrikansk pest som gjorde ham mere og mere rynket

26.1.6 Llevar + tidsrum + gerundium angiver hvor længe en handling der stadig varer ved, har stået på:

<i>llevo dos años estudiando español</i>	jeg har læst spansk i to år (gør det endnu)
<i>Inma llevaba tiempo pidiéndome que le mostrara algunas de las cosas que escribía (Muñ 19)</i>	Inma havde i lang tid bedt mig om at vise hende nogle af de ting jeg skrev

26.1.7 Quedarse + gerundium betyder at blive ved med at gøre noget:

<i>Se quedó trabajando hasta medianoche</i>	han blev ved med at arbejde indtil midnat
---	---

26.1.8 Salir + gerundium angiver resultatet af en handling, men kan med visse verber i gerundium også angive måden man kommer ud på:

<i>salió ganando</i>	han/hun endte med at vinde
<i>creo que salí corriendo (Muñ 13)</i>	jeg tror jeg løb ud

26.1.9 Venir + gerundium kan udtrykke en handling der på en eller anden måde øges eller udvikler sig med tiden; kan ofte opfattes som en gentagelse:

<i>la ejecución de las obras básicas que vienen reclamando desde hace varios años (Rep)</i>	udførelsen af de grundlæggende arbejder som de har gået og forlangt i flere år
---	--

26.2 Gerundium har det finite verbums objekt som subjekt

En del verber kan have en gerundium der har det finite verbums objekt som subjekt ($S_2=DO_1$). Denne konstruktion minder om de infinitivkonstruktioner hvor infinitiven står som objektsprædikat (se 25.3), men gerundiumen står adverbialt og fortæller om omstændighederne ved den pågældende verbalhandling. Også her er der tale om samtidighed:

<i>Daniel [...], la había conocido corriendo tras de su hermano escalera abajo (Del 16)</i>	Daniel [...], havde lært hende at kende dengang hun altid løb ned ad trapperne efter sin bror
---	---

Vi kunne indsætte et andet adverbialt led som *de noche*:

<i>la había conocido de noche</i>	han havde lært hende at kende om aftenen
-----------------------------------	--

Med denne konstruktion findes bl.a. de fleste af de verber der kan have en infinitiv som objektsprædikat, men vi betegner ikke gerundium som objektsprædikat p.g.a. dens adverbial karakter. Nogle betegner gerundium som adverbialt prædikat i disse konstruktioner. I ovennævnte eksempel kunne *corriendo* i øvrigt ikke udskiftes med en infinitiv.

Selv om det ikke er en højfrekvent konstruktion, er jeg overbevist om at det vil kunne lade sig gøre med mange flere verber end dem jeg oplister her, og dem man normalt nævner:

Sanseverberne:

contemplar, mirar, notar, observar, oír, recordar, sentir, ver

fremstillingsverberne:

describir, dibujar, grabar, pintar, mostrar, representar

samt

conocer, dejar, encontrar, haber, hallar

Eksempler

Cuando llegó de trabajar, encontró a Felisa discutiendo con su hermano (Del)

Da han kom fra arbejde, fandt han Felisa i diskussion med sin bror

La gente empezó a pasear por las calles céntricas en la esperanza de ver con sus propios ojos al cuñado de Severo del Valle tocando el organillo y vendiendo pelotitas de aserrín (All 21)

folk begyndte at gå tur i gaderne i centrum med det håb at se Severo del Valles svoger spille på lirekasse og sælge små bolde af savsmuld

I refleksivkonstruktioner er objekt og subjekt det samme, hvorfor subjektet for gerundium også er det finitte verbums subjekt:

El pequeño se encontraba en el local realizando compras con sus padres (Rep)

Den lille befandt sig i lokalet på indkøb med sine forældre

Me encontré diciendo algo que ahora me avergüenza escribir (Sáb VI)

Jeg stod pludselig og sagde noget som jeg nu bliver flov over at skrive

26.3 Løsere tilknyttet gerundium

Når gerundiumer løsere tilknyttet verbet, må det overvejes hvilken betydning den kan tillægges. Kun konteksten kan afgøre det, og det kan undertiden være vanskeligt at afgøre. I følgende eksempel har gerundien nok ikke anden betydning end samtidighed:

Daniel [...], se acostó y se durmió haciendo conjeturas sobre lo que quería decir su madre (Del 14)

Daniel [...], gik i seng og faldt i søvn mens han var optaget af hvad hans mor ville sige

Gerundium kan have følgende betydningsnuancer, og de kan både forekomme i absolutte konstruktioner (se 24.3 og 26.6), og i de tilfælde hvor gerundium har samme subjekt som det finitte verbum.

26.3.1 Gerundium om årsag - kausal brug

Årsag kan gengives med *eftersom, fordi* m.m.:

Tratándose de la mujer más bella del mundo (pensaste), aquella no podría ser una historia banal (Men 153)

Eftersom det drejede sig om den smukkeste kvinde i verden (tænkte du), kunne det ikke være nogen banal historie

26.3.2 Gerundium om middel - modal brug

Midlet til at opnå noget kan oversættes til *ved*, og vi har bl.a. et eksempel i en kendt sangtekst og en reklame for IBM:

<i>porque cantando se alegran, cielito lindo, los corazones</i>	for <i>ved at</i> synge, <i>min søde skat</i> , glædes hjerterne
<i>Responda positivamente a estas preguntas visitando un Concesionario Autorizado del Ordenador Personal IBM (Cambio, 1985)</i>	Giv et positivt svar på disse spørgsmål <i>ved at</i> besøge en autoriseret forhandler af IBMs personlige computere
<i>León Bloy que se defendía argumentando que se había pasado la vida sirviendo a individuos que no le llegaban a las rodillas (Sáb II)</i>	León Bloy, der forsvarede sig med at fremføre at han hele livet havde tjent individer der ikke engang nåede ham til sokkeholderne

Nedenstående eksempel må nok også betragtes som modalt, men det er svært at klassificere betydningen helt entydigt:

<i>Las tribus de África occidental vivían peleando entre sí...</i> (Gal)	Stammefolkene i Vestafrika <i>førte stadige krige</i> med hinanden...
--	---

26.3.3 Gerundium ved bevægelsesverber

Ved bevægelsesverber kan en gerundium udtrykke på hvilken måde man bevæger sig, hvilket på dansk normalt udtrykkes i selve bevægelsesverbet. På dansk skal vi til gengæld bruge et adverbium til at angive *i hvilken retning* eller *hvorhen* man bevæger sig. Det ligger i det spanske verbum:

<i>Enrique saltó de la silla y atravesó corriendo el jardín (Hor 7)</i>	Enrique sprang op fra bordet og <i>løb ud gennem</i> haven
<i>El misil se eleva desde la base aérea de Vendenberghacia el cielo, sobrevolando la ciudad de Simi Walley (País)</i>	Missilet løfter sig mod himlen fra Vendenbergluftbasen og overflyver byen Simi Walley
<i>cuando ingresaron los desquiciados sujetos efectuando disparos (Rep)</i>	da de sindsforvirede individer skydende trængte ind

I andet eksempel er der tale om en såkaldt *posthadling*, idet *overflyvningen* ikke er samtidig med hovedverbet (*elevarse*), men derimod senere. Dette er ikke almindeligt.

26.3.4 Gerundium om hensigt - final brug

Gerundium kan også angive en hensigt:

<i>Dio vuelta en el lecho y se colocó boca abajo, tratando de amortiguar la sensación de ansiedad que...</i> (Del 12)	Han vendte sig på sit leje og lagde sig på maven for at undertrykke den følelse af længsel som...
<i>No podían desoírse las demandas de los españoles que se lanzaban a la calle pidiendo amnistía para los presos (Lor 102)</i>	Kravene fra spanieme, som gik på gaden for at kræve amnesti til fangerne, kunne ikke overhøres

26.3.5 Gerundium om betingelse - konditional brug

Gerundium kan udtrykke en betingelse og dermed få betydningen *hvis*:

<i>casándote con él serás feliz</i>	hvis du gifter dig med ham, vil du blive lykkelig
-------------------------------------	---

26.3.6 Gerundium om indrømmelse - koncessiv brug

I forbindelse med *aun* / *aunque* kan gerundium blive indrømmende:

<i>el rey [...] sería el jefe del Estado [...] sin intervenir en la labor política de Parlamento y Gobierno aunque velando por su desarrollo</i> (Lor 102)	kongen skulle være statsleder [...] uden at blande sig i parlamentets og regeringens politiske arbejde selv om han skulle overvåge dets udvikling
<i>las personas que aun habiendo nacido en Euskadi tienen su origen familiar en otras partes de España</i> (ABC)	de personer der, selv om de er født i Baskerlandet, har deres familiemæssige oprindelse i andre dele af Spanien

26.3.7 Gerundium om ledsagende omstændigheder:

I visse tilfælde kan en *omstændighed* ved en anden handling udtrykkes med en gerundium, og den kan oversættes med et adjektiv. Dette er dog ikke en almindelig oversættelsesstrategi, men den kan anvendes i visse tilfælde (*mens* ville lyde tåbeligt!):

<i>Jaime se vistió como un sonámbulo y tomó su automóvil, agradeciendo que por su profesión tuviera derecho a una cuota semanal de gasolina</i> (All 323)	Jaime klædte sig på med søvngængerfagter og tog sin vogn, <i>taknemmelig</i> over at han på grund af sit erhverv havde ret til en ugentlig benzination,...
---	--

26.4 Gerundium og præposition

Præpositionen *con* forekommer ofte med et substantiv og en gerundium som styrelse:

<i>andaba por el pueblo todo el día con los mocos colgando y la baba en la barbilla</i> (Del 85)	han gik rundt i landsbyen hele dagen med snottet hængende og savl ned over hagen
--	--

26.5 Gerundium og nægtelse

I forbindelse med gerundium undgås nægtelsen i reglen. Præpositionen *sin* plus infinitiv (eller en bisætning), som jo også er en adverbial størrelse, foretrækkes i de fleste tilfælde og det vil være at anbefale:

<i>Hicimos un cálculo del tiempo que llevá-bamos sin vernos</i> (Muñ 38)	Vi lavede en beregning over den tid der var gået uden vi havde set hinanden
--	---

No + gerundium findes dog også, og den udtrykker i reglen middel, årsag eller tid, mens *sin* blot udtrykker at en handling ikke fandt sted; sammenlign betydningen af de første eksempler med h.h.v. gerundium og infinitiv.

*nos amistamos no hablando de política
nos amistamos sin conocernos bien*

*no estando mi primo, estamos más contentos
estamos contentos sin que esté mi primo*

*Me temo que los últimos metros que me
separaban del salón de actos los recorrí
no pisando el barrizal del suelo (Muñ
56)*

*soltera o divorciada, calculé, pero no casa-
da, no con un marido y con unos hijos
esperándola [...], no teniendo que volver
a una hora invariable (Muñ 61)*

vi blev venner **ved ikke at tale** om politik
vi blev venner **uden at kende** hinanden
godt

når min fætter ikke er her, er vi mere glade
vi er tilfredse uden min fætter er her (**selv
om** min fætter ikke er her)

Jeg er bange for at jeg tilbagelagde de sid-
ste meter der adskilte mig fra
foredragssalen, uden at træde i sølet på
jorden

ugift eller skilt, regnede jeg med, men ikke
gift, ikke med en mand og nogle børn der
ventede på hende [...], hun skulle ikke
tage hjem på et fastsat tidspunkt

26.6 Gerundium i absolutte konstruktioner

Den absolutte konstruktion er blevet beskrevet i 24.3, hvorfor her blot skal anføres et eksempel med gerundium i absolut konstruktion:

*Una tarde, estando Andrés [...], le sorpren-
dió la llegada de doña Lola (Del 55)*

En eftermiddag da / mens Andres var der
[...], blev han overrasket over at doña
Lola kom

26.7 Gerundium i billedtekster og overskrifter

I billedtekster, overskrifter og i annoncer hvor der betales pr. ord er gerundium ikke ualmindelig med eget subjekt. I billedtekster kan en gerundium få handlingen til at virke mere levende, idet den jo udtrykker samtidighed. Ofte kunne det ligne en attributiv funktion, men den må nok betegnes som en absolut konstruktion uden finit verbum.

Billedtekster og overskrifter:

*Los bomberos, ayer, trabajando en las
labores de extinción de las llamas (Mun)*

*Su Majestad el rey saludando al Presidente
de Argentina (Por 161)*

Brandvæsnet i går mens de arbejder på at
tilintetgøre flammerne

Hans Majestæt kongen hilser på Argentinas
præsident

Annoncetekster er ikke lette at oversætte (begge fra Naves):

*señorita dominando inglés y máquina nece-
sitamos secretaría colegio, muy respon-
sable y gustándole niños
necesito señora sabiendo cocina*

dame beherskende engelsk og skrivema-
skine søger vi, skolesekretariat, ansvars-
fuld og glad for [:kunnende lide] børn
jeg søger dame der kan lave mad

26.8 Analyse af gerundiumsætningen

Eftersom en gerundium kan have samme led tilknyttet som verbets øvrige former, analyseres gerundiumsætningen også på samme måde:

de gik på gaden for at forlange amnesti til fangerne					
se lanzaban		a la calle	pidiendo	amnestía	para los presos
F	Verbal	A	Adverbial		
M	v.s	præp.s.	gerundiumsætning		
F			Vs	DO	A
M			gerundiu m	subst	præp.s.